

3.2. DISSENYADOR D'IL·LUMINACIÓ – TONI FONT

– Qui és en Toni Font?

Jo sempre dic que en Toni Font és un concepte que no estava de moda, que ara hi torna a estar, i que quan deixi d'estar de moda jo seguiré sent així. Jo em defineixo com un home de teatre, és a dir, sóc actor, sóc actor de teatre musical per tant canto, dirigeixo i il·lumino. Per tant, diguem-ne que abans, molta gent amb companyies, com que no hi havia pressupost, es treballava d'aquesta manera. I tothom feia de tot, i això en una època de la història del teatre es va professionalitzar, més que professionalitzar, és va dividir en una qüestió pràctica de temps, etcètera, etcètera... i cadascú feia una part. Però com que ara tornem a tenir una suposada crisi, que és mentida, no és que la tinguem ara, l'hem tinguda sempre en el món del teatre. Han tornat a aquesta cosa que dic, per això està de moda. De que una mateixa persona ho sap fer, i pot fer diferents disciplines, i per tant em dedico això, actuar, dirigir, cantar i il·luminar.

– **Què et va fer entrar en el món del teatre? I quan?**

De fet, no recordo ara mateix que no volgués entrar en el món del teatre, sempre —diguem-ne— que per alguna cosa o altre, tothom que veia de petit un nen que era en Toni, ja veia que aquest nen acabaria en el món de l'espectacle d'alguna manera, en alguna disciplina. Si que t'he de dir si vols, uns referents concrets, jo sempre dic que em dedico a aquesta feina. Al teatre musical, que crec que és la suma de les disciplines, i per això m'agrada molt, perquè pots sumar qualsevol disciplina sobre l'escenari. Jo al 1995 vaig veure —ja amb consciència d'espectador— un musical que em va impactar molt que era el Sunitot amb versió catalana, dirigit pel Mario Gas. Abans d'això hi havia hagut un primer precessor que havia estat el Mar i Cel del 1998, que això de les veles s'inflaran, la cançó d'Osman. Era molt petit, i en aquell moment feia d'Idriss perquè tenia una veu blanca. I abans d'això, hi havia una cosa que jo no sabia, que fins i tot, ells havien fet teatre musical era La Trinca. La Trinca era un grup de música, que primer feia programes de televisió, en el qual vaig poder formar part de la segona Trinca. Que es dedicava a ajuntar teatre parlat, música cantada, una mescla de disciplines per fer un xou, un espectacle. Per tant jo crec que aquests elements sempre el he tingut molt clar, però aquests elements van ser els detonants.

– **Com vas conèixer els dissenys d'il·luminació? I quan?**

Els vaig conèixer justament de que estàvem amb un grup de Vic, jo sóc de Vic, d'un grup de Teatre Amateur i teníem un il·luminador que és el que feia les llums. I és allò que et deia, que tothom ha de fer moltes coses. Perquè, cada cop més, però abans no hi havia tanta precisió, i ara hi han molts grups de Teatre Amateur que funcionen com professionals. Però fa uns quants anys això no era així. Llavors hi havia un il·luminador que és en Pep Barcons, que és un gran dissenyador de llums. Ara és el que fa totes les il·luminacions de l'Oriol Broggi, totes les coses que es fan a la Biblioteca de Catalunya de la producció La Perla. I ell feia els dissenys de llums, i jo ajudava a penjar els focus, i d'anar penjant focus, focus, focus, focus, i d'anar penjant molts focus, any rere any, a més a més diguem-ne que com a persona inquieta, agafes llibres llegeixes,... Això va ser el meu món d'entrada a la il·luminació.

– **Què et va fer decidir ser dissenyador d'il·luminació?**

Una mica les circumstàncies que et deia de totes les obres que fèiem, de fet el principi quan fèiem tallers de teatre jo demanava, perquè m'agradava apart d'actuar, si podia anar-hi el dia abans per fer les llums. Llavors això, aquesta part que jo feia de hobby, es va anar

professionalitzant fins el punt que: et truquen companyes i et diuen hola Toni, volem que ens vinguis a fer això. Jo crec que segur que hi ha molta gent que no hi està d'acord, però hi sempre dic: poc o molt tothom que es dedica a una disciplina, és a dir el teatre, és l'art de l'actor, tot gira al seu voltant. Per tant tothom que es dedica a una disciplina artística del teatre, crec que hauria d'haver passant com a mínim alguna experiència actuant. Llavors d'aquesta manera, entens més tota la resta de coses. Perquè sinó arriba l'escenògraf i fa el seu paper, arriba l'il·luminador i fa l'altre, el director fa l'altre,... Si tothom ha actuat, tothom sabrà el que és.

– **Com t'has format en aquest àmbit?**

La meva formació ha estat molt autodidacte, és a dir, jo oficialment només representa que hi ha una escola que és l'Institut de Teatre. Jo no he estudiat allà, perquè diguem-ne que és un ofici, i si que hi uns coneixements teòrics, de dir què és un PC? Doncs és un focus de pla convexa i que té un carro, que aquest carro porta una bombeta, doncs un Fresnel és un altre tipus de focus, un retall... Però això diguem-ne que he sigut prou curiós com per agafar llibres i llegir-ho. Llavors des del 1992, com a nen que era, fins ara. He fet pràctica a diari. De fet, jo sempre dic que jo tenia la Play Station 1, i me la vaig vendre per comprar-me un focus. Tant m'agradava això, que jo a cada tenia el meu petit teatret, i feia les meves pràctiques. I crec que forma part d'un ofici, que has de remenar i tocar.

– **Com vas començar en el món professional?**

Doncs en el món professional vaig estar treballant un estiu amb una companyia que ara ha canviat força, Els Joglars, amb l'espectacle Dalí. Jo era un *mindungui* estava al magatzem repassant el material que s'havia d'anar a fer la gira del Dalí. Després d'això, com que estudiava interpretació, llavors també hi havia molta gent que començava a fer els seus espectacles, i em deien: ostres Toni, fes-nos la llum d'això fes-nos la llum d'allò... Companys de classe, companys de promoció, em cridaven perquè sabien que dominava el tema elèctric. Amb els meus propis espectacles quan jo ja havia creat la meua companyia de Teatre Amateur, i també feia la direcció i el disseny de llums. El musical més petit, la guapa teatre, van venir a buscar-me perquè els hi fes el disseny de llums. I també feia dissenys de llums en directe, en els concert d'Obeses, que era un grup de música capdavaners del país en aquell moment.

– **Quin seria el somni d'en Toni Font?**

Jo sempre dic quej full fer una obra de teatre sense actors, on els actors sigui la llum. De moment encara no ho he aconseguit, de moment és una paranoia, però m'agradaria que un espectador pugui veure els mòbils movent-se i muntar una dramatúrgia. Però de moment no ho he pogut portar a terme.

– **Com t'has donat a conèixer en aquest àmbit, perquè puguis haver arribat a on estàs ara?**

Jo crec que no m'he donat a conèixer, per exemple, ara vaig fer la il·luminació del Fang i Setge, diguem-ne que era una cosa a nivell de Catalunya que pretenia ser del top ten, a nivell de programació, i ara es portarà al Teatre Victòria, quan acabi el Mar i Cel. El gran públic no sap aquesta part de Toni il·luminador, coneix més la part de Toni actor, però jo crec que aquestes coses importants t'ajuden, com Obeses, Fang i Setge, però jo crec sobretot que tinc una manera molt especial de treballar i d'entendre el gènere.

– **Com s'inicia un disseny d'il·luminació?**

Doncs primer de tot, parlar amb el director, i que et digui: mira és aquesta obra, d'aquet autor, d'aquest estil, d'aquest gènere, i la farem super realista,... i això és la primera part. I la segona part és que tu vas a veure els assajos, i a partir del que has vist als assajos, del que has parlat amb el director i amb el que has llegit et fas ja la teva paranoia, jo estic escrivint la meua història amb les llums, tu les escrius amb paraules... I ens anem posant d'acord. També és molt important saber a on es farà i amb quin format es farà. És a dir, si faig una llum per una sala alternativa, jo ser que allò estarà mirat amb distàncies petites, la llum serà d'una manera. En canvi, si estem treballant amb un espectacle que està basat en mil cinc centes persones, això vol dir que algú estarà al fons de tot, i també serà un altre concepte de llum. I l'altre és la part econòmica que ens posa producció, de dir això ho has de fer amb deu PC o amb tots els focus que tu vulguis, perquè producció et posarà tots els mitjans necessaris.

– **Quin és el procés d'elaboració d'un disseny d'il·luminació?**

Llavors un cop hem vist ja alguns assajos, jo em presento allà amb un catàleg de filtres, i dic: jo he començat a triar aquests colors. Perquè? Perquè la llum la podem fer psicològica, per exemple, cada vegada que surti el dolent podem posar un color psicològic, un color

vermell. Quan surtin els morts, podem posar una llum des de dalt, serà blanca,... O no!, volem una llum molt realista, vol imitar la llum del dia,... Tirarem cap aquests colors, cap aquets filtres... Llavors ja saps quin és el teatre en que es farà, ja saps amb quina gama de colors treballaràs, i el material. Llavors ja saps què tens, i com ho pots fer, o si necessites llogar material,...

– **Quina és l'obra, de totes les que has fet, què t'ha sigut més complicada?**

Jo crec que trobar la complicada no ho ser, però per exemple, Fang i Setge hi havia un element complicat i és que la llum compartia escenari amb les projeccions. Llavors què passa? Que si hi ha molta llum, la projecció, per molt que el projector era una bèstia, la projecció desapareixia. Per tant, has de trobar un equilibri. Llavors la persona que portava les projeccions i jo, anàvem molt de costat, i era: aquí que la projecció queda més baixa, em pots baixar una mica la llum, i llavors ho equilibràvem. També perquè a vegades els filtres alteren el color del vestuari, i en el cas de Fang i Setge, hi havia un vestuari negre, però que al posar un filtre blau, aquests vestit negre era de color lila, i també va ser difícil trobar un filtre de color blau que no alterés el color de vestuari.

– **Fas la teva part o és el director qui et dóna totes les directrius?**

Jo faig força la meva part, perquè a vegades els directors no saben ven bé que volen, perquè es dedica solament a la direcció. D'altres, ho tenen claríssim, i tu acoten molt. I d'altres et deixen fer molt. Depèn molt del tipus de producció que facis. Fang i Setge, per exemple va ser molt el que jo volia. Perquè volia que s'assemblés amb un espectacle que havia vist a Londres fa set o vuit anys. Era un llum molt dura, una llum de PAR, això juga a favor amb el concepte que té el director de l'obra.

– **Tens criteris fixes a l'hora d'iniciar un disseny d'il·luminació, per tal de que es vegi el seu segell?**

Si, jo crec que hi ha un segell d'en Toni Font, que és el fum. Allò que dèiem de les màquines de partícules, que no tapen l'actor, però que es veuen, evidentment. Però si que sóc realista, si estem amb un menjador, a no ser que hi hagi una llar de foc o que passi un camió per fora, no hi pots posar fum. Però quan l'escenografia m'ho permet, quan la proposta m'ho permet, el fum fa que la llum sigui visible i que passi a ser escenografia. El fum és un segell indiscutible d'en Toni Font.

– **Ets partícip en el muntatge de la il·luminació?**

Si, a més crec que és bo. U perquè m'agrada penjar el material, forma part del joc, i a vegades quan és un teatre nou, no acostuma a haver-hi sorpresa. Però quan és un teatre més antic, pot haver una sorpresa de: ostres jo em pensava que això entraria per aquí, i aquest focus no hi entra. Hi han vegades que hi poden haver canvis fins a últim moment, encara que prèviament hagués marcat una cosa amb el director.

– **Què és el que t'ha marcar més al llarg de la teva trajectòria professional?**

El fet de ser actor de teatre musical, és a dir, amb teatre musical però la llum pot ser més arriçada, més expressiva, més protagonista —insisteixo que crec que en el teatre de text, també és pot fer—, però pel fet de ser actor de teatre musical entenc perfectament la partitura, i quan hi ha un canvi amb un to o quan la música i hi ha un *crexendo*, això, quan faig una il·luminació d'un teatre musical, intento plasmar-ho també amb la il·luminació. Per exemple, hi ha un canó de llum seguint a l'actriu, amb un mòbil amb un contrallum, en el moment —per dir quelcom— hi ha un canvi de to, sobren tots els mòbils a sobre l'actriu, i la comencen a seguir, per tant a l'actriu, la reforçaràs, l'hauràs recalçat amb el treball que està fent l'actriu sobre l'escenari, el que està fent també la música i també la il·luminació. Tothom està fent el mateix, per anar a aconseguir perquè aquell espectacle, sigui espectacular.

– **Com acostumen a ser els teus dissenys?**

Amb fum, sempre que puc, hi poso fum, amb uns colors que no són els convencionals, però que m'agrada provar coses noves, perquè sinó és molt avorrit. Perquè si tu saps que si el 195 és un filtre blau funciona, però si jo no hagués provat el 722 no sabria el 195 tenyeix la roba fosca amb un to lilós. I un 722, ja li pots posat to lo que tu vulguis que no tu tenyeix. Per tant has d'arriscar, i provar.

– **Quins projectes nous se't plantegen?**

Ara he decidit que fins per Nadal, no faré res mes. Pel fet d'estar fent el Fang i Setge, l'any passat no vaig fer vacances, aquest estiu no n'he fet. I ara dic que acabo coses que ja estan començades, com els *bolos* de la Família Adams, els concerts d'Obeses i la llum del Fang i Setge per anar al Teatre Vitòria.

– **Quins focus utilitzes més?**

El PAR és el més recurrent, però també utilitzo perquè estan a tots els teatre PC, Retalls, Fresnels, Asimètrics, Pantalles, PAR. De convencional m'agrada molt utilitza els PAR 16, que són un PAR molt petits per fer la llum de baix de *las candilejas*, m'agrada molt també els ACL, són els PAR que van en sèrie, ens els concerts són aquells quatre feixos de llum molt potents, les Cegadores.

– **Com ha sigut el disseny de Fang i Setge?**

Podem dir que jo vaig pensar unes coses, i podríem dir que el 70% es va mantenir, però quan vam arribar al teatre, vam veure que necessitàvem més coses. Si et canvien un decorat de lloc o un actor de lloc, aquella llum que tu portes dissenyada en el plànol, ja no serveix, i s'ha de modificar. Ara quan anem al Teatre Victòria, l'escènica serà la mateixa, però hi hauran coses que s'hauran de modificar.

Estava basat totalment amb un espectacle que jo havia vist a Anglaterra fa uns quants anys. Fang i Setge era una cosa molt dura i tot amb contrallum, perquè allò que jo havia vist a Anglaterra erra tot molt pla. I tot allò que era PC, es va convertir en PAR, si no recordo malament, en total hi havien seixanta PAR, trenta a un costat i trenta a l'altre, creuats. Per tant això era fred – càlid, matí i tarda, i la nit que venia des de dalt. A nivell dels feixos de llums, es volia similar el recorregut que feia el sol durant un dia, i per això les llums anaven creuades. Hi havien molts puntuals i al costat, ja que s'havia de combinar amb les projeccions. I en molts moments era, un puntual, una projecció i el canó de llum que seguí a l'actor, perquè es veies.

– **Què és per tu l'escenografia?**

Un altre disciplina com la llum o el vestuari, que potencia el que està fent l'actor, i que van a buscar el millor per l'espectacle.